

Zondag 13 juli 2025
vierde van de zomer

Lezing uit de Torah: Deuteronomium 30,9-14

*Lied: 'Deze woorden' (t. Huub Oosterhuis, m. Tom Löwenthal;
Zangen van zoeken en zien 584)*

Evangelielezing: Lukas 10,25-37

Lied door FREE: 'Carry the light' (t. en m. Andy Beck)

Overweging

I will carry the light, zong FREE. Het is een toezegging. Een belofte: ik zal het licht in me dragen. Ik zal zijn als een vlam in de nacht. Zoals die Samaritaan die barmhartigheid betoont aan de man die in handen viel van rovers. Elke drie jaar komt het verhaal terug. En het blijft ijzersterk. Omdat het een appel op ons doet. Het spreekt ons aan op het licht in ons. Het spreekt ons aan op waar we in geloven, op een heel belangrijk deel zelfs van onze christelijke identiteit: barmhartigheid.

Maar het is een voortdurend zoeken in ons leven: naar hoe dat precies moet. Hoe kan ik goed leven? Zoals de wetgeleerde aan Jezus vraagt: 'wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Oftewel, hoe kan ik groeien in mens-zijn? We kennen de woorden, aan ons opgedragen. Maar wat is nou de kern?

Jezus stelt een didactische tegenvraag: 'Wat staat er in de wet geschreven?'

De wetgeleerde laat merken dat hij uiteraard over zijn eigen vraag heeft nagedacht. Hij kent de Torah door en door en voegt de twee belangrijkste regels uit Deuteronomium en uit het boek van de Leviëten samen: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.'

'Dat is een goed antwoord,' zegt Jezus. 'Doe dat, en je zult leven.'

Maar de wetgeleerde is nu precies op het punt gekomen waar het hem om gaat: 'Wie is mijn naaste?' vraagt hij. En dan komt Jezus met de bekende gelijkenis. Van de mens, die afdaalt van Jeruzalem naar Jericho. Van de rovers, die hem beroven en in elkaar slaan en er vandoor gaan. Van de theologen die langs komen, maar angstvallig op afstand blijven. En van de Samaritaan, die op

indrukwekkende wijze te hulp schiet. In zeven handelingen ziet hij naar de gehavende mens om: hij gaat naar hem toe, verbindt zijn wonden, giet er olie en wijn op, zet hem op zijn rijdier, brengt hem naar een herberg, verzorgt hem en tenslotte geeft hij de zorg uit handen. Óók die laatste handeling hoort er wezenlijk bij.

Dan eindigt Jezus zijn verhaal met een vraag: 'Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?'

Voor wie word ik de naaste?

Wees er voor degene die het niet van je verwacht, vertelt dit verhaal. En tegelijk: wees er voor degene die voor jón niet voor de hand ligt.

Er zijn altijd mensen voor wie iedereen klaar wil staan. Degenen die niet klagen, die altijd positief zijn, die je bedanken, die op hun beurt voor jou klaarstaan. Maar er zijn ook anderen. Die mopperen op het leven, vaak omdat ze al het nodige voor de kiezenden hebben gehad. Die niets terug doen – of kunnen doen. Wie is er voor hen? Het deed me laatst goed te horen hoe een contactpersoon uit ons midden haar best deed voor zo iemand begeleiding naar het ziekenhuis te regelen. En erin geslaagd is.

Wie is mijn naaste, of liever: voor wie word ik de naaste? Terwijl ik over deze vraag nadenk, besef ik dat ik er niet omheen kan: om de gebeurtenissen van de afgelopen week. Ik heb het over de pro-Israël gebedsbijeenkomst bij het dienstencentrum van de PKN in Utrecht. En de demonstratie die daarna volgde.

Van de ene kant kwam de roep aan het dagelijks bestuur van de PKN om er te zijn voor Israël – zoals de Samaritaan er was voor de man die in de handen viel van rovers.

Van de andere kant de roep aan het dagelijks bestuur van de PKN om er te zijn voor Gazanen en de Palestijnen op de Westbank –

zoals de Samaritaan er was voor de man die in de handen viel van rovers.

Wat vraagt Jezus van ons?

Ik besef dat het onmogelijk is het hierover te hebben zonder mensen tegen me in het harnas te jagen: de meningen zijn te zeer verdeeld. Emerituspredikant Bram Grandia zei het rondt: we zijn in de kerk bang het hierover te hebben.

Ik besef ook dat het tegelijkertijd onmogelijk is het er níet over te hebben: de spanning die er is kunnen we niet negeren. We zitten ermee. We kunnen er niet omheen.

Ik begrijp mensen die zeggen: het Israëlische volk verdient onze steun, na zoveel eeuwen te zijn verdreven, verketterd, vermoord. Wij in West-Europa hebben een grote schuld in te lossen.

Ik begrijp het beroep op onze verbondenheid met Israël. In

een toespraak vertelde iemand hoe voor hem vroeger Israël zo ongeveer synoniem was met Christus. Voor hem betekent Israël heel veel. Het is de plek van de belofte. Het land waar God met mensen begonnen is. God die nooit loslaat wat hij begint.

Hij zei: wat moet ik aan met de toekomst, wanneer ik de belofte van God, de belofte van het eigen volk dat hij samenbrengt in Palestina, moet loslaten? Waar kan ik dan nog hoop vinden?

En ik begrijp mensen die zeggen: hoezeer we ook steun verschuldigd zijn aan joden die eeuwenlang zijn onderdrukt en gedood, wanneer de Israëlische regering het doden van weerloze mensen als onvermijdelijke nevenschade beschouwt, ligt daar een grens. Wanneer de Israëlische regering geen hulptransporten toelaat voor mensen die verhongeren, ligt daar een grens. En ik begrijp mensen die zeggen: wat er ook in je heilige boek mag staan, het rechtvaardigt nooit het doden, uithongeren of deporteren van mensen.

In Trouw vergeleek een journalist de huidige verdeeldheid binnen de PKN over het beleid van de Israëlische regering met een situatie in 1967. Martin Luther King hield een controversiële toespraak. In die toespraak veroordeelde hij de oorlog in Vietnam.

Lang had hij ermee geworsteld. Zich tegen zijn eigen land keren in tijd van oorlog voelde als verraad. Toch koos hij hiervoor. Hij hekelde het feit dat juist veel jonge zwarte mannen naar Vietnam werden gestuurd. Hij bekritiseerde de enorme uitgaven voor de oorlogsmachinerie en de vreselijke oorlogsgruwelen.

Een deel van de gemeenschap stond achter hem. Een ander deel verzette zich tegen hem. Veel pers keerde zich tegen hem. President Johnson wilde hierna niets meer van hem weten: King was een landverrader geworden. Intussen vond een groeiend deel van de zwarte gemeenschap hem nog te slap. Leverde geweldloos activisme wel voldoende op? Was het niet tijd voor extremere middelen in plaats van steeds weer de wil tot overleggen?

Afgelopen dinsdag zei de voorganger van de pro-Israël gebedsbijeenkomst: 'De standpunten zitten ver van elkaar. Zij zitten in hun bubbel en wij zitten in onze bubbel. Een gesprek lost het niet op en daarom bidden wij hier tot God.'

Maar is dat niet juist wat we nooit op mogen geven: samen praten? Hoe anders houden we elkaar vast, als mensen met verschillende meningen? Hoe anders vinden we elkaar in datgene wat ons allemaal raakt?

Dinsdagmiddag was ik geraakt. Een van de sprekers las een lijst met namen voor. Het waren namen van kinderen die in de oorlog in Gaza zijn omgekomen. In maart

publiceerde Trouw dat het aantal omgekomen kinderen op dat moment 474 pagina's lang was. De lijst begint met de 0-jarigen. Die lijst van 0-jarigen alleen is al meer dan 27 pagina's lang.

Mohammed Hani Mohammed Al-Zahraa – nul jaar oud.
Nour Mohammed Aaed Adwan – nul jaar oud.
Khaled Moemen Amin Shubeir – nul jaar oud...

Wie is mijn naaste?

Jan Vogel dacht na over een tekst voor zijn protestbord. Hij wil geen partij kiezen. Hij koos hiervoor:

dia van Jan Vogel – laten staan tot het einde van de overweging

Dat is wat we kunnen doen. Dat vertellen ons de Bijbelwoorden. Dat vertelt ons dit verhaal over de barmhartige Samaritaan.

Jezus koos hiervoor. Hij zocht mensen op die niet voor de hand lagen. Hij zag de mens in hen – niet de vijand. Hij zag de gewonde langs de kant van de weg. Hij koos voor degene die uitgesloten wordt. Voor degene die klein gemaakt wordt door geweld en onderdrukking.

Dat is wat we kunnen doen: geen partij kiezen – behalve voor de liefde. Geen partij kiezen – behalve tegen elke vorm van geweld. Net als Jezus. Net als Martin Luther King. Tegen het geweld van Hamas op 7 oktober 2023. Tegen het geweld van Hamas dat de eigen mensen als schild gebruikt. Tegen het geweld van Netanyahu die het misschien wel sterkste leger ter wereld inzet tegen weerloze mensen.

Tenslotte werden dinsdagmiddag, daar voor het dienstencentrum, brood en wijn gedeeld. Twintig grote ronde broden werden doorgegeven. Ook de pro-Israëlgroep werd het brood aangeboden. Vanzelfsprekend.

I will carry the light, the light inside of me...

Volgens Deuteronomium is het niet moeilijk. Volgens Deuteronomium kunnen we allemaal een baken in de nacht zijn. Het is dichtbij, in ons hart, in onze handen. Want uiteindelijk is het simpel: een mens is een mens. En een mensenleven is een mensenleven. Of het nu gaat om een Judeeër of een Samaritaan. Een Israëliër of een Palestijn.

Uiteindelijk is het simpel: elk mensenleven telt.

Muziek